Language consultations: electronic database

http://www.valodaskonsultacijas.lv/en/questions/950

Question

Vai uzskaitījumā aiz kola var tikt lietots lielais sākumburts?

Answer

Aiz kola lietot lielo sākumburtu nav ieteicams.

Pēdējos gados pieaugusi tendence ar lielo sākumburtu rakstīt krietni vairāk vārdu, nekā būtu nepieciešams. Atrodamas rokasgrāmatas, kurās pat aiz kola ieteikts lietot lielo sākumburtu. Šāds uzskaitījuma veidojums maldina rakstītājus un ir pretrunā ar kola funkcijām tekstā. Jāņem vērā, ka kols ir pieturzīme, kas norāda uz kādu sekojošu paskaidrojumu vai uzskaitījumu, tātad tā nav teikuma beigu pieturzīme, aiz kuras nākamā vārda rakstījums ar lielo sākumburtu būtu likumsakarīgs. Uzskaitījumu pirmā vārda (izņemot īpašvārdus) rakstījums ar lielo sākumburtu aiz kola nav atbalstāms. Latviešu valodā uzskaitījumos aiz kola katrs punkts ir rakstāms ar mazo sākumburtu, un aiz šiem punktiem lietojams semikols (;) vai komats (,).

Prasības kandidātiem:

vidējā izglītība;

spēja strādāt komandā.

Tāpat mazais sākumburts lietojams, ja katra uzskaitījuma daļa apzīmēta ar kādu aizzīmi vai numuru.

Darba uzdevumi:

1) iepazīties ar teorētisko literatūru;

2) intervēt veikalu vadītājus.

Komatu gan ierasts lietot daudzpakāpju uzskaitījumā, šķirot sīkākās uzskaitījuma vienības no lielākajām, kuras savukārt atdalītas ar semikolu. Šeit raksturīgs arī dažādu aizzīmju lietojums skaidrākai elementu nošķiršanai.

Latvijā sastopami:

1) vistveidīgie putni:

- *mednis,*
- *mežirbe,*
- *laukirbe;*

2) zosveidīgie putni:

- *paugurknābja gulbis,*
- *meža pīle,*

- *lielā gaura;*

3) dūkurveidīgie putni:

- *cekuldūkuris,*
- *mazais dūkuris,*
- *ragainais dūkuris.* (Citēts pēc: Ķerus, Viesturs. Putni Latvijā. *Nacionālā enciklopēdija*. Pieejams: https://enciklopedija.lv/skirklis/7279-putni-Latvij%C4%81)

Uzskaitījuma daļas iespējams rakstīt ar lielo sākumburtu, taču tad kols nav iederīgs. Šādos gadījumos liekams punkts gan pirms uzskaitījuma daļām, gan aiz katras uzskaitītās vienības.

Darba uzdevumi.

1. Iepazīties ar teorētisko literatūru.

2. Intervēt veikalu vadītājus.

Lielā sākumburta lietojums aiz kola varētu būt sastopams stilistiskos nolūkos, teiksim, dzejā. Aina Blinkena minējusi, ka „[a]iz kola iespējams pievienot arī paskaidrojumu virkni, ko veido patstāvīgi teikumi" un „[t]ādā gadījumā katru paskaidrojumu var sākt ar lielo burtu". Viņas minētajā piemērā uzskaitīti virsraksti.

Šajā lappusē:

Būs mazais vai nebūs?

Godinās labākos darba devējus

Kas darbā streso visvairāk? (Blinkena, Aina. *Latviešu interpunkcija*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2009, 377. lpp.)

Tā kā katra vienība ir atsevišķs virsraksts, kas pats par sevi ticis rakstīts ar lielo sākumburtu, kola lietojums būtu pieļaujams. Jāielāgo gan, ka šie ir perifēri gadījumi un pamatā dokumentos, reklāmās, zinātniskos darbos un citur **uzskaitījumā aiz kola lietojams mazais sākumburts**.

Sources

Blinkena, A. *Latviešu interpunkcija*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2009,377. lpp.

Orehova, A. *Latviešu valoda tiesu nolēmumos. Rokasgrāmata*. Rīga : Tiesu administrācija, 2022, 71. lpp.

Logina, S., Pēča, K., Pūtele, I., Zilgalve, E. Valodas konsultācijas. *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi*. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 17. Atb. red. I. Druviete. Rīga : Latviešu valodas aģentūra, 2022, 264.–265. lpp.